

Strach a modlitba v Getsemane

Převod materiálu

Marta Židková

Pořadí v lekci

43

Téma

- Ježíš ví, co to je strach a sevření. Dvěra v Boha a jeho záměr s lidmi mu dávají sílu a odvahu přelit lidské zloby, nepochopení a nenávisti.
- Silné téma modlitby — zdroji pomoci, dvěry, síly, odvahy, spolehnutí se.

Cíle

- Dvěti vnímají Ježíše se všemi aspekty lidské bolesti, obav, strachu. Pochopí, že to nebyl žádný „geroj a necitlivý nadřelovk“, ale muž, který si musel vnitřní úzkost probíjovat.
- Ježíš rozumí všem našim těžkým myšlenkám, strachem, ví, jak těžké je sebrat sílu k rozhodnutí a odvaze. Ví, jaké to je, být / cítit se úplně sám. Sám si to prožil. Dvěti se od něj učí, že to, co mu dalo sílu, je dvěra v Pána Boha, spolehnutí se na jeho moc, přítomnost a doprovázení.

Pro učitele

Poznámky k přebhu

- *Getsemane* — z hebrejštiny, přeloženo znamená *lis na olej* (zanežený do země); zřejmě šlo o místo / pozemek / zahradu / olivový sad na Olivové hoře.
- *Pokajte zde, já předu dál.* — Ježíš se chce modlit, bere si s sebou nejbližší; opětovně se k nim vrací; vyhledává samotu, a přesto nechce být sám.
- *Petr, Jakub, Jan* — přítomnost nejbližších učedníků svědčí o mimořádné situaci (srov. Mt 17,1; Mk 5,37; 9,2; 13,3; 14,33); mohou symbolizovat „minimum Mesiášova lidu“, základ budoucí církve Kristovy; na druhou stranu — vedle Ježíše je tady ten, co se dušoval, že nikdy neodpadne a nezapře (Mt 26,33–35) a ti dva, co chtěli sedět po jeho pravici a levici a pít stejný kalich (Mt 20,22–23). A všichni tři chvíli, kdy je Ježíš nejvíce potěbuje, prospí.
- *Hrůza a úzkost, duše smutná až k smrti* — neboli také zármutek, znepokojení, děs, k smrti unavený, vyčerpaný až k smrti. Ježíšův zápas není žádná hra ani divadlo; je to opravdová krize, boj se vším všudy; bolestná zkušenost trápených a trpících (srov. Ž 42,6.12; 43,5; Jon 4,9).
- *Zstaťte a bděte se mnou!* — Ježíš potěbuje v nastávajícím zápase a chvílích, které jsou před ním, ně koho po boku; nezastat osamělý; vyzývá k bdělosti nejen tělesné, ale i připravenosti duchovní (Mk 13,33–37); motiv bdělosti má pevné místo v eschatologickém pozadí novozákonní zvěsti; bděte, buďte duchovně aktivní, promýšlejte, modlete se; ne někdy jindy, jednou, zítra, ale naše víra se nás týká a dotýká tady, dnes, teď.
- *Padl tvář k zemi* — padne na zem, na tvář svou — starověké gesto vrcholné úcty a pokory; plnost podřízení se Bohu.
- *Modlil se* — Ježíš poodešel a nakonec před Bohem stojí zcela sám; modlí se; vztah mezi Bohem a Ježíšem není statický, nehybný; Ježíš k Otci volá, prosí, oslovuje, bojuje; jeho modlitba připomíná Jákobův boj (v noci, sám, s Bohem); Jákob si vybojoval požehnání (Gn 32,23–33); Ježíš však má před ořima mlčící nebe a samotu spících lidí; u Marka a Matouše je zřejmé, že Ježíš se k Otci obrací třeba ikrát; svou úzkost sděluje Bohu; jedná se tu o hluboký modlitební zápas, skutečné dění mezi Otcem

a Synem; otcova v?le a Synova v?le se dotvá?í; takový zápas nemohl být hned u konce, pot?ebuje ?as; n?kte?í novozákonní auto?i otupují motiv Ježíšova totálního osamocení a utrpení (srov. L 22,43); v Markov? teologicky hlubokém podání však Ježíš zakouší v getsemanské zahrad? nejhlubší lidskou úzkost ze smrti, strach a zoufalství; teprve velikono?ní zv?st ukazuje Ježíš?v p?íb?h v novém sv?tle: Jako ujišt?ní o tom, že ?lov?k není Bohem opušt?n ani ve svém utrpení, ani tehdy, když Boží pomoc nijak bezprost?edn? nepoci?uje.

- *Ot?e m?j* — Abba, d?v?rné oslovení — B?h je na prvním míst? Otcem Ježíše Krista; teprve jeho prost?ednictvím Otcem všeho lidu církve; Ježíšova modlitba nápadn? p?ipomíná modlitbu Pán?: *Ot?e náš, zbav nás od zlého, bu? v?le tvá...*
- *Kalich* — ?astý starozákonní obraz Bohem ur?eného dobrého ?i zlého úd?lu (Jr 25,15, Ez 23,31); B?h je svrchovaný pán; odpov?dí na jeho plány s lidem a lidstvem jsou víra, d?v?ra, spolehnutí se, poslušnost; Ježíš p?ítakává p?icházejícím událostem jako Boží nevyhnutelnosti, nezbytnosti, nutnosti; není to žádný fatální úd?l, nýbrž Otcem uložené trápení — až do jednotlivostí.
- *Nedokázal jsi jedinou hodinu bdít?* — Ostrá vý?itka; Ježíš vidí/zažívá, že u?edníci selhávají vlastn? už tady a te?.
- *Bd?te a modlete se, abyste neupadli do pokušení!* — Op?tovné zd?razn?ní modlitby a bd?losti; další motiv modlitby Pán?; odhodlaný duch a t?lo slabé — Ježíš sám ví, že to není snadné; proto se modlí, proto zápasí o jiné ?ešení
- *Ješt? spíte a odpo?íváte? Vsta?te, poj?me!* — Spíte? Te? už si vlastn? paradoxn? klidn? m?žete spát, všechno je rozhodnuto, promodleno; Ježíš se rozhodl a dalším událostem bude ?elit; v?ci se daly do pohybu; p?ichází lidská zloba a moc; ale hlavní zápas už Ježíš vybojoval.

Úskalí

Dosud byl Ježíš „pánem situace“ — na konci tohoto oddílu je však vydáván do rukou lidí. Nacházíme se nejen v p?elomové ?ásti pašijního p?íb?hu, ale také uprost?ed velikého nap?tí. Na jedné stran? Ježíšovo božství — jako Boží Syn si je v?dom toho, kam jeho p?íb?h graduje, co ho nemine, ?emu jde vst?íc. Na stran? druhé lidské prožívání, osam?ní, d?sivý strach a hr?za. Modlitební zápas — boj o smysl jeho cesty, poslání. Je to hodn? silné a nelehké téma, které oslovuje a myšlenkov? inspiruje nap?í? generacemi.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu. Vypráv?ní z novozákonních evangelií*. Benešov: EMAN, 2011.

Linden, Nico ter: *Povídá se. Podle Marka a podle Matouše*. Benešov: EMAN, 2019.

Mrázek, Ji?í: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ?R a UK v Praze ve spolupráci s ?eskou biblickou spole?ností, 2011.

Sou?ek, J. B.: *Utrpení Pán? podle evangelií*. Praha: Kalich, 1983.

Pokorný, Petr — Heckel, Ulrich: *Úvod do Nového zákona. P?ehled literatury a teologie*. Praha: Vyšehrad, 2013.

Gastaldiová, Silvia — Musattiová, Claire: *Lidé Bible. Život a zvyky*. Praha: Kalich, 2011.

Jewison, Norman: *Jesus Christ Superstar*. USA: Universal Studios, 1973.

Klinecký, Pavel: *Ježíš?v zápas v Getsemane*. Dostupné z <http://goo.gl/UGmwc2>.

Plzáková, Elen: *Cesta do Getsemane a zat?ení*. Dostupné z <http://goo.gl/PHP6OI>.

Šorm, Zden?k: *Bu? v?le tvá — modlitba v Getsemane*. Dostupné z <http://goo.gl/YdwXHg>. (pracovní list)

Pro děti

Pro předškolní děti

Stejně jako i u jiných příběhů je vhodné pracovat s biblickými postavami (na kterých je možné ukázat emoce), ale stejně tak i s obyčejnými figurkami (dřevnými apod.) Postavit z nich scénu. Vzdalováním, přiblížováním a opětovným vzdalováním se Ježíše a učedníků se opticky zdrazní jeho osamocení. Tři spící pohromadě a jeden osamělý bokem. Využijte jednoduchost a srozumitelnost, kterou práce s prostorem nabízí.

Cítili jste se někdy a někde osamělí? Samotní? Jenom vy a nikdo kolem? Být sám ve tmě, s hlavou plnou starostí, to není nic příjemného. Co pomůže proti samotě a strachu? Vztít si někoho sebou. A také myslet na to, že Pán Bůh je s námi. Že s ním můžeme mluvit, volat na něj, prosit, děkovat. To všechno jde v modlitbě. S Pánem Bohem můžeme mluvit a všechno mu říct. Všechno, z čeho máme radost, ale i to, co nás třeba trápí, čeho se bojíme, z čeho máme strach.

Co myslíte, jaký byl Ježíš? Měl pořádkovou náladu, vtipkoval, smál se a byl spokojený? Určitě někdy ano. Dokonce často.

Ale taky věděl, jaké to je, být smutný a osamělý. Věděl, jaké to je, mít strach.

Když přišel Ježíš před Velikonocemi do Jeruzaléma, naposledy s učedníky vešel. Prosil je, aby nikdy nezapomněli připomínat si to, co jim říkal — že tady byl a je pro ně, pro nás a kvůli nám. Zaspívali, pokračovali písní Pánu Bohu. A šli do zahrady Getsemanské.

A pak se rozdělili. Ježíš potřeboval mluvit s Pánem Bohem. Modlit se k němu. Báł se. Věděl, že si pro něj už brzy přijdou vojáci. Že mu budou ubližovat. Že ho čekají situace, ze kterých má strach. Nechtěl být sám. Vzal si sebou Petra, Jakuba a Jana. Měl je rád. Hodně si s nimi povídal. A oni ho měli také moc rádi. Někdy mu říkali, že ho nikdy neopustí, že mu chtějí být vždycky nablízku. Možná se právě na to Ježíš tenkrát v noci spolehl. Že budou s ním, když on to bude tolik potřebovat.

Pán Ježíš byl vyčerpaný. A strašně smutný. Potřeboval se modlit a učedníky prosil, aby neusnuli. Aby tam byli poblíž. Aby byli s ním. Jenže to nedopadlo. Usnuli vlastně hned. Vzbudil je a bylo mu líto, že nedokážou zůstat vzhůru, když jemu by to tak pomohlo. Ale potom už se ani nezlobil. Nechal je spát. A tak Petr, Jakub a Jan úplně zaspali chvíli, kdy Ježíš volal k Pánu Bohu. Modlil se. Prosil. Měl strach z toho, co ho čeká. Veliký strach. Prosil Pána Boha o pomoc, o podporu, o sílu. Věděl, že Pán Bůh má své vlastní plány. Dobré plány. Prosil ho o sílu, aby on sám zvládl to, co ho čeká.

Neutekl. Nerozmyslel si to. Modlitba ho posílila. Ježíš se dokázal spolehnout na to, že Pán Bůh ví, co dělá. A proč to dělá. A že věci, které se Ježíšovi stanou, budou nesmírně důležité pro každého člověka. Pro každého z nás. Bohem své modlitby se ujistil, že to, co je před ním, s Pánem Bohem zvládne.

Pomůcky a aktivity: papíry, fixy, pastelky, křídly... omalovánky či vlastní výtvořky s motivem spících učedníků a modlícího se Ježíše.

Pro mladší děti

Ježíš s učedníky dojedl slavnostní večeři. Byla jiná než minulé roky. Mluvil o tom, že se s ním budou dít zvláštní věci. Že se jeho tělo bude lámat a jeho krev že poteče kvůli mnohým lidem. Mají na to myslet, připomínat si to. Nezapomenout na to, že Ježíš dá sám sebe za tento svět. Zaspívali chvalozpěvy. Zaspívali Pánu Bohu. A pak se vydali společně na Olivovou horu. Měli každý nejspíš o čem přemýšlet. Učedníci mysleli na

to, co to Ježíš vlastně říkal. A proč. Oni přece budou pořád s ním. Nic mu nehrozí. Nikdy ho neopustí. A Ježíš? Ten měl plnou hlavu vlastních myšlenek, otázek a starostí. Dorazili do Getsemane, na místo, kde se nejspíš lisoval olej z oliv. Bylo tam klidnější zákoutí a on najednou cítil, že už je toho na něj moc. Úplně ztuhl hrůzou a úzkostí. Nutně potřeboval mluvit s Pánem Bohem. Musí se modlit.

„Potřebujete tady prosím, potřebuji se jít pomodlit. A Petře, Jakube, Jane, pojďte se mnou.“

Ježíš měl strach. Hrozný strach. Z toho, co ho čeká. Věděl, že už je to jen otázka pár hodin. Přijdou si pro něj. Zavou ho. Budou ho bít, posmívat se mu. Zabijou ho. Ví to. A bojí se. „Moji milí, nemám sílu. Jsem úplně vyčerpaný. Prosím, buďte se mnou. Bďte. Neusněte. Budu se tady kousek od vás modlit. Budete v duchu se mnou? Moc to potřebuju.“

A pak padl na zem, tvář až na hlínu. Modlil se k Bohu. Prosil ho. Volal k němu. Volal do nebe svým strachem. „Abba, Otče, musím to všechno podstoupit? Musím ten kalich naplněný trápením vypít? Nejde to jinak? Není nějaké jiné řešení? Otče, spoléhám se na to, že ty víš, co je správné. Ty máš lidi tolik rád. Chceš je zachránit. Já to vím. A děvňuji ti. Potřebuju sílu k tomu, abych dokázal udělat to, co je nutné, to, co ode mě očekáváš.“

Ježíš se zvedl a šel k úředníkům. Potřeboval cítit jejich blízkost, podporu, přátelství. A oni spali. Teď, zrovna teď, když on je tolik potřebuje, oni spí. A tak vlastně dost našťavaně vzbudí Petra.

„Ani hodinu nedokážete být vzhůru? Myslet na mě? Být se mnou? Já vím, že to není jednoduché, vydržet neusnout, když je ta únava tak hrozně silná, ale zvládněte to. Já vím, že je těžké vidět smutek a strach a nezavírat před nimi oči, ale zkuste to. Snažte se. Slíbili jste, že budete se mnou, tak to dodržte.“

Nezvládli to. Ještě dvakrát k nim Ježíš přišel, chtěl se posílit jejich blízkostí a spoluprožíváním jeho těžké chvíle, ale oni spali. Ježíš byl úplně sám. Opakovaně se modlil k Pánu Bohu. Sbíral síly ke svému rozhodnutí. Stažilo rozhodnout se přes Olivovou horu do hor, do Judska. Zmizel by. Mohl by se všemu zlému vyhnout. Ale Ježíš se rozhodl jinak. Až byl uprostřed noci v Getsemanské zahradě vlastně úplně opuštěný, až nebe neodpovídalo a jeho nejbližší spali, Ježíš se rozhodl dotáhnout do konce to, co Pán Bůh pro svůj lid připravil a naplánoval. Bez bolesti, bez jeho obětí, bez smrti to nepůjde. A on se rozhodl to pro nás podstoupit.

„Buďte vřele tvá Bože. Jsem odhodlán udělat to, co si přejším.“

„A vy tři, vstávejte. Vlastně byste si teď klidně mohli dál spát, nic už se nezmění. Už je rozhodnuto. Já zlému neustoupím. Pojďte. Nastala chvíle, kdy mě mají zatknout.“

Aktivita

- Pokusit se znázornit/představit si modlíceho se Ježíše a spící úředníky — nakreslit, výraz, v držení těla zachytit vnitřní pocity — dramaticky, na sobě samých si zkusit, jaké to je, být sám, tvář k zemi před Bohem, a ti kolem mají před strachem zavěšené oči.
- Zakomponovat do vyprávění píseň *Zstaťte a bďte se mnou* (Svítá 443). Samotné vyprávění by pak mohlo dostat meditativní charakter.
- Společně formulovat a sestavovat slova modlitby.

Pro starší děti

Se staršími dětmi je možné rozvinout téma Ježíšova rozhodnutí. Měl prostor pro změnu toku děje. Mohl utéct. Mohl do posledního důstojně nevstoupit. Přesto se rozhodl tak, jak se rozhodl. Byl to obrovský boj. Jeho vlastní vůle, pocity, strachy, prožívání stojí proti Boží vůli. Není a nemá to být „kdo z koho“. Ježíš ví, že Boží plán s tímto světem je nasměrován k vítěznému konci. Od něj se očekává oběť. Přítakat takovému

plánu však není samozřejmé. A dříve na nesamozřejmost Ježíšova rozhodnutí by neměl zapadnout. Ježíše to stojí hodně sil.

Je možné mluvit společně o tom, že v životě nastanou chvíle, které nás budou stát hodně sil. O tom, jak tenká je hranice mezi odhodláním a realitou. O vlastních selháních. O strachu. O slibech, které jsme nedodrželi. O zklamání dříve. O naší lidské slabosti.

Nikdo z nás lidí neobstojí a neobstál. Ujednání selhávají hned na začátku. Přesto Ježíš do svého boje šel. Přesto mu za to stáli. Přesto jsme mu za to stáli.

Tento příběh otevírá také téma modlitby. Její síly. Její neuvěřitelné moci. Boh není netečná vrba, kam je možné vyšeptat a vykoušet své otázky a strachy. A tím to končí. Ne, Pán Boh je partner. Slyší. Máme se ke komu obracet. A na koho se s důvěrou spolehnout. I když je to někdy hrozně těžké.

Ježíš předal režii dalšího dění do rukou lidem. Zatknou ho a ukřižují. Ale to zásadní rozhodnutí padlo tím, že zůstal. Hlavní zápas za tento svět vybojoval Ježíš v Getsemane.

Aktivita

Možnost variovat přísloví „Kdo uteče, vyhraje.“ — Kdo uteče, prohraje. Kdo zůstane, vyhraje. Kdo zůstane, prohraje...

Rozdat dětem tyto varianty, aby vymyslely situaci, kdy takové úsloví platí. Vždy je to o nějakém konfliktu — co chci a co je správné/dobré, rozhodnutí je nesamozřejmé. Pak říst nebo vyprávět příběh o Ježíši v Getsemane.

Co na jeho situaci platí? Co platí na ujednání? Případně to pak rozvést — kdy jsme my (před námi) utekli a bylo to špatně? Kdy jsme zůstali a bylo to špatně/dobře? Co nám pomáhalo se rozhodnout dobře? Jak nám může pomoci Ježíš a jeho příběh? Jak se k Ježíši obracet?

Na závěr společně nebo každý zvlášť napsat modlitbu pro chvíle rozhodování.

Přesah

Nesnadné téma Ježíšova lidství a božství. Kolik toho Ježíš o svém příběhu vlastně věděl? Pere se v našem lidský strach s Boží vůlí. Se staršími dětmi je možné nadnést problematiku naší lidské zkušenosti: Vstupují nám do života chvíle, situace a okamžiky, kdy nás prostupuje strach a bolest. Kdy bychom nejraději utekli. V takových chvílích je prostor pro modlitbu — prosby, volání, nařikání, křik, ptaní se Pána Boha po smyslu událostí kolem nás. Bible svědčí o tom, že důvěra, milosrdenství, láska a Boží věrnost mají neuvěřitelnou sílu. Ježíš svůj zápas vybojoval. A my ve svých osobních bojích se o jeho vlastní zkušenost a o něj samotného můžeme opírat.

Liturgie

Písně

Svítá: 25 — *Byl jsi tam?; 212 — Nemůžete ani chvíli se mnou bdít?; 233 — Odpusť; 443 — Zůstaňte a bděte se mnou*

Biblický text k zapamatování

Sta? se tvá v?le. (Mt 26,42)

Pro? se tak trpce rmoutíš, má duše? Na Boha ?ekej, on je m?j B?h. (Ž 42,12)

Modlitba

Ježíši, ty jsi bojoval se strachem. Byl jsi úpln? sám. P?esto ses dokázal spolehnout na to, že Pán B?h ví, co je dobré a správné. Moc bychom se cht?li nau?it žít s takovou d?v?rou. Amen.

Kam dále

<http://katecheze.evangel.cz/katechetické-přípravy/jezisuv-zapas-v-getsemane>

<http://katecheze.evangel.cz/katechetické-přípravy/cesta-do-getsemane-zatcení>

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 26,36–46](#)

[Marek 14,32–42](#)

[Lukáš 22,40–46](#)